

تحلیل محتوای مقالات «دوفصلنامه مطالعات اسلام و روان‌شناسی» (۱۳۸۶-۱۳۹۵)

زیبا استادزاده*

حسین داوودی**

حسین حیدری***

سیدرضا میرمهدی****

چکیده

این پژوهش با هدف تحلیل محتوای ۱۳۴ مقاله منتشر شده در ۱۹ شماره از «دوفصلنامه مطالعات اسلام و روان‌شناسی» در سال‌های ۱۳۸۶-۱۳۹۵ انجام شد؛ داده‌ها با ابزار «سیاهه دادرسی» گردآوری و در نرم‌افزار Exell تجزیه و تحلیل شدند. صاحب‌نظران روایی چک‌لیست را تأیید کردند. براساس یافته‌ها: ۷۶٪ از نویسندگان مرد بوده‌اند؛ ۳۶/۸۴٪ از مقالات، حاصل کار تیم سه نفره بوده است؛ ۳۵٪ از نویسندگان، همزمان دارای مدرک «کارشناسی ارشد» و «سطح سه حوزوی» بوده‌اند؛ بیشترین وابستگی نویسندگان به «حوزه علمیه» (۲۴/۷۶٪) و بعد به «دانشگاه اصفهان» (۲۱/۸۲٪)؛ بیشترین مقالات (۵۶/۷۲٪) از نوع پژوهش کمی؛ بیشترین گرایش موضوعی (۱۷ مورد) «کاربردهای روان‌شناسی در خدمت جامعه اسلامی»؛ بیشترین رتبه علمی (۷۱ مورد) استادیاری؛ بیشترین منابع مربوط به مقالات خارجی (۱۸۳۸ مورد)؛ فراوان‌ترین شیوه بررسی در مقالات (۸۸ مورد) ساخت یا اجرای پرسشنامه بوده است؛ ۴۴۰ نظریه به کار رفته که ۳۳۳ مورد از آنها تنها یک بار مطرح شده‌اند.
واژگان کلیدی: تحلیل محتوا، نشریات، دوفصلنامه مطالعات اسلام و روان‌شناسی، فراتحلیل.

* دانشجوی دوره دکتری گروه روان‌شناسی تربیتی، واحد خمین دانشگاه آزاد اسلامی، خمین، ایران
ziba.ostadzadeh@gmail.com
** استادیار گروه مشاوره، واحد خمین دانشگاه آزاد اسلامی، خمین، ایران
hossein.davoodi@yahoo.com
*** دانشیار گروه مشاوره، واحد خمین دانشگاه آزاد اسلامی، خمین، ایران
hedarihassan@yahoo.com
**** استادیار گروه روان‌شناسی، دانشگاه پیام نور
mirmehdy2001@yahoo.com
تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۱۲/۲۸ تاریخ تأیید: ۱۳۹۷/۴/۲۵

مقدمه

رشد روزافزون علم و دانش و افزایش اطلاعات و آگاهی‌ها موجب رشد فناوری‌های جدیدی شده است؛ امروزه پژوهشگران برای اینکه نتایج پژوهش‌های خود را سریع و به صورت روزآمد در اختیار نویسندگان قرار دهند، آنها را به صورت مقاله در نشریات چاپ می‌کنند و به همین دلیل نشریات در پاسخگویی به نیازهای پژوهشگران از جایگاه خاصی برخوردار هستند.

با توجه به نقش و اهمیت مجله‌های علمی در عرصه علم و دانش، لازم است که مجلات ارزشیابی دقیق علمی شوند که برای این منظور می‌توان از روش تحلیل محتوایی استفاده کرد. در این روش می‌توان ضمن به دست آوردن معیارهای کمی در مورد نویسندگان و مقالات آنها ابزارهای لازم برای مطالعه کمی و کیفی مجلات را فراهم کرد (زالی و همکاران، ۱۳۹۳).

تحلیل محتوا شیوه‌ای پژوهشی است که برای تشریح عینی، نظام‌مند و کمی محتوای آشکار پیام‌های ارتباطی و نیز برای توصیف طیف گسترده‌ای از متون به کار می‌رود. این روش استاندارد برای مطالعه و شناسایی ویژگی‌های اطلاعات ثبت‌شده مانند مجلات، کتاب‌ها، پایگاه‌های اطلاع‌رسانی و... به کار می‌رود و پژوهشگر را قادر می‌سازد که حجم زیادی از اطلاعات را با هدف بررسی روند موضوعی و محتوایی منابع به آسانی به صورت سازمان‌دهی درآورد (زراعتکار و کرمی، ۱۳۹۲).

«دوفصلنامه مطالعات اسلام و روان‌شناسی» با امتیاز علمی-پژوهشی از سال ۱۳۸۶ تاکنون به طور منظم در حال انتشار است و در پایگاه‌های استنادی علوم جهان اسلام (ISC) و ایران ژورنال و جهاد دانشگاهی (SID) نمایه می‌شود.

هدف اصلی این دوفصلنامه انتشار پژوهش‌های انجام شده در زمینه مطالعات اسلام و روان‌شناسی و اطلاع‌رسانی علمی، فراهم آوردن زمینه لازم برای تبادل نظر و قضاوت آرای متفکران و محققان این رشته، فراهم آوردن زمینه برای رشد و ارتقای هرچه بیشتر دانش روان‌شناسی اسلامی است.

اکنون پس از گذشت ده سال از انتشار این نشریه با توجه به کاربرد مجله در انجام پژوهش‌های علمی، به منظور رفع کاستی‌ها و تدوین برنامه‌های مناسب جهت رسیدن به هدف نشریه ارزیابی فعالیت‌های انجام شده ضروری به نظر می‌رسد. از این‌رو، در مطالعه حاضر با استفاده از تحلیل محتوا به ارزیابی محتوایی مقالات این نشریه پرداخته می‌شود.

هدف پژوهش حاضر از تحلیل محتوای مقالات این دوفصلنامه آن است که نشان دهد وضعیت مقالات منتشر شده در این نشریه به لحاظ گزینش موضوعی در مباحث گوناگون

مطالعات اسلام و روان‌شناسی، تعداد مؤلفان، جنسیت، وضعیت تحصیلی، رتبه علمی و... چگونه است؛ به عبارت دیگر، بررسی کمی و کیفی مقالات منتشر شده در دوفصلنامه مطالعات اسلام و روان‌شناسی در طول سال‌های مورد بررسی، دورنمایی است که پژوهش حاضر مدنظر قرار داده است.

پژوهش‌های انجام شده در کشور با مرور تحلیل محتوایی مقالات منتشر شده در نشریات علمی در حوزه‌های علمی مختلف فراوان است که از نمونه‌های آن پژوهشی با عنوان تحلیل محتوایی و استادی مقالات چاپ شده در مجله علمی پژوهشی مدیریت اطلاعات سلامت ۱۷۵ مقاله از فصلنامه علمی پژوهشی مدیریت اطلاعات سلامت منتشر شده بین سال ۱۳۸۳ الی ۱۳۸۹ انجام گرفته که نشان داده است بیشتر مقالات دارای بیشترین نویسندگان مرد، بیشتر نویسندگان دارای مدرک دکتری تخصصی، بیشتر افراد دارای رتبه دانشگاهی استادیاری با وابستگی به دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، بیشترین توصیف گروه‌های موضوعی، بیمارستان‌ها و بیشتر مقالات از نوع پژوهشی و بیشترین تعداد مقاله در سال ۸۹ به چاپ رسیده است و بیشترین گرایش موضوعی مدیریت بوده و از نظر زبان به منابع لاتین بوده است (ضیایی و همکاران، ۱۳۹۲).

پژوهش با عنوان «دستاوردهای دانش شهرسازی» تحلیلی از محتوای مقالات علمی-پژوهشی در حوزه شهرسازی بود که با به کارگیری ابزار چک‌لیست پژوهشگران دریافتند مردان نسبت به زنان تمایل بیشتری به چاپ مقالات دارند. در مورد مشارکت نویسندگان، داده‌ها این‌گونه نشان داد که مقالات دو و سه نویسنده آماری بهتر از مقالات تک نویسنده‌ای هستند که این نشان‌دهنده تمایل به کارگروهی در این مقالات است. در زمینه میزان مشارکت مرتبه‌های علمی نتایج نشان داد که فارغ‌التحصیلان مقطع ارشد، استادیاران و دانشجویان دکتری در جایگاه اول تا سوم قرار دارند. مقایسه تطبیقی میزان فعالیت دانشگاه‌ها و مؤسسات در تولید مقالات بیانگر آن است که دانشگاه‌های تهران، تربیت مدرس و دانشگاه اصفهان رتبه‌های اول تا سوم را به خود اختصاص داده‌اند (غلامی، ۱۳۹۵).

در پژوهش دیگر با عنوان «تحلیل محتوای مقالات فصلنامه اخلاق در علوم و فناوری» یافته‌ها نشان داد که بین بیشترین نویسندگان، مردان آمار بیشتری به خود اختصاص داده‌اند. بیشتر مقالات حاصل کار دو نفری بود. بیشترین افراد مدرک دکتری با وابستگی به دانشگاه تهران بودند؛ همچنین، بیشترین مقالات به لحاظ روش پژوهش پیمایشی و بیشترین گرایش موضوعی اخلاق حرفه‌ای بود (قاضی میرسعید و همکاران، ۱۳۹۴).

پژوهشگران در مطالعه دیگری با عنوان «تحلیل توصیفی و استنادی مقالات پژوهشنامه علوم سیاسی» در پژوهشی پیمایشی با به کارگیری ابزار مشاهده اسنادی پی بردند بین مشارکت مردان نسبت به زنان در این نشریه تفاوت معناداری وجود دارد. بررسی مقوله‌ها نشان داد که بیشترین فراوانی مربوط به حوزه موضوعی اندیشه سیاسی است. همچنین، بررسی‌ها نشان داد که بیشتر مقالات به صورت تک نفره به نگارش درآمده است. در مورد میزان مشارکت مرتبه‌های علمی داده‌ها این‌گونه نشان داد که رتبه استادیاری با بیشترین تعداد مقالات در جایگاه اول و رتبه دانشجویی در جایگاه دوم قرار دارد. همچنین از دانشگاه‌ها، شهید بهشتی، تهران، علامه طباطبایی و فردوسی مشهد بیشترین تعداد مقالات را منتشر کرده‌اند (قهنویه و همکاران، ۱۳۹۰).

پژوهشگران در مطالعه‌ای با عنوان «تحلیل استنادی و محتوایی مجله پزشکی هرمزگان ۱۳۸۵-۱۳۸۹» در پژوهشی پیمایشی با به کارگیری ابزار سیاهه واری و مطالعه مقالات دریافتند که در مورد میزان مشارکت نویسندگان بیشتر مقالات حاصل مشارکت گروهی است. مقالات پیمایشی بیشترین تعداد و مقالات مروری کمترین تعداد را به خود اختصاص داده است. مشارکت مردان نسبت به زنان تفاوت چشمگیری دارد. از نظر وابستگی سازمانی بیشترین تعداد مربوط به دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان است. در مورد رتبه علمی نویسندگان مشخص شد که درجه علمی استادیاری بیشترین تعداد مقاله را به خود اختصاص داده است و همچنین، درجه مربی و دانشجویی در رتبه‌های بعدی قرار دارند (محمدی و همکاران، ۱۳۹۶).

پژوهشی دیگر با عنوان «تحلیل محتوای مقالات دوفصلنامه تربیت اسلامی با ۱۵۱ مقاله در سال ۱۳۹۴» انجام گرفت که نشان داد در هر شماره این نشریه از ۷/۵۵ درصد مقالات منتشر شده ۸/۸۵ درصد آنها با استفاده از روش کتابخانه‌ای نوشته شده بودند، ۷۷/۳ درصد نویسندگان مقالات مرد و بیش از ۵۸ درصد نویسندگان دارای مدرک دکتری بودند. ۴۱/۷ درصد تک نویسنده و از بین دانشگاه‌ها دانشگاه اصفهان با ۴۰ مقاله بیشترین سهم را در انتشار مقالات داشت و ۲۲ درصد مقاله‌های منتشر شده در حیطه موضوعی ابعاد تعلیم و تربیت در اسلام نوشته شده بود (مقصودی و دوستدار، ۱۳۹۲).

رضایت (۱۳۹۴) در پژوهشی با عنوان «تحلیل محتوای استنادی با بررسی ۸۱ مقاله چاپ شده در فصلنامه پژوهش در مسائل تعلیم و تربیت اسلامی» در ۱۳ شماره از این نشریه بیشترین گرایش موضوعی مقالات را به مبانی و اصول تعلیم و تربیت نسبت داد. ۷۳ درصد از مقاله‌ها با بیش از یک نویسنده و ۵۲ درصد نویسندگان مجله را مرد و بیشترین سطح تحصیلات نویسندگان را مقطع

تحصیلی دکتری تشکیل داده بودند. ۷۸ درصد از پژوهش‌ها از نوع کیفی و ۶۷ درصد از مقالات چاپ شده به روش توصیفی و تحلیلی انجام شده بود (رضایت، ۱۳۹۴).

در پژوهشی دیگر با عنوان «تحلیل استنادی مقالات مجله دانشگاه علوم پزشکی قم»، پژوهشگر اطلاعات کتاب‌شناختی (استنادات) مقاله‌های ۲۲ شماره مجله علوم پزشکی قم را بررسی کرد که ۱۳۳۲ نفر در نگارش ۲۵۲ مقاله به مدت سال‌های ۱۳۲۲-۱۳۳۱ همکاری داشتند. بیشتر مقالات به شکل همکاری گروهی (دو و سه نفره) و تنها ۲ مقاله به صورت تک نویسنده تألیف شده بود. زنان به شکل قابل توجهی (۲۳ درصد) در تألیف مقالات سهیم بودند. بیشترین منابع مورد استناد، مربوط به منابع اطلاعاتی منتشر شده در سال‌های ۱۳۳۲-۱۳۳۵ (۱/۳۳) درصد و بیشترین استناد به مجلات (۲/۳۵ درصد) و پس از آن کتاب بود. بیشترین استنادها به منابع لاتین (۳/۲۳ درصد) و بیشترین مرتبه علمی مؤلفان مقالات به مرتبه استادیاری و پس از آن کارشناسی ارشد تعلق داشت (خالقی و همکاران، ۱۳۹۳).

روش

این پژوهش توصیفی به بررسی و تحلیل محتوای ۱۳۴ مقاله منتشر شده در ۱۹ شماره از دوفصلنامه مطالعات اسلام و روان‌شناسی سال‌های ۱۳۸۶-۱۳۹۵ پرداخته است. در این پژوهش با مراجعه به تک‌تک عناوین و محتویات مقالات، اطلاعات مورد نیاز و در مورد جنسیت نویسندگان، وضعیت شغلی، مدرک تحصیلی، وابستگی سازمانی، گرایش موضوعی، معیارها، منابع مقالات، سطح به‌روز بودن، رتبه علمی نویسندگان، ابزار اندازه‌گیری، روش‌های نگارش، روش‌های پژوهش، جمع‌آوری شده است. داده‌ها با به کارگیری ابزار سیاهه واریس گردآوری و با استفاده از نرم‌افزار اکسل (Excel) تجزیه و تحلیل شدند. روایی چک‌لیست با استفاده از نظر استادان متخصص تأیید شد. روش آماری توصیفی مانند دسته‌بندی داده‌ها برحسب توزیع فراوانی، درصد فراوانی، رسم جدول‌ها و نمودارها و نمودار استفاده شده است.

در مجموع ۱۳۴ مقاله در طول سال‌های ۱۳۸۶-۱۳۹۵ در دوفصلنامه مطالعات اسلام و روان‌شناسی منتشر شده است.

یافته‌ها

جدول ۱: توزیع فراوانی مقالات براساس جنسیت تولیدکنندگان مقالات

سال	فصل	زنان		مردان		مجموع	
		فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
۱۳۸۶	پاییز و زمستان	۲	۲/۶۳	۹	۳/۷۷	۱۱	۳/۴۹
۱۳۸۷	بهار و تابستان	۴	۵/۲۶	۱۱	۴/۶۰	۱۵	۴/۷۶
۱۳۸۷	پاییز و زمستان	۴	۵/۲۶	۷	۲/۹۳	۱۱	۳/۴۹
۱۳۸۸	بهار و تابستان	۱	۱/۳۲	۱۱	۴/۶۰	۱۲	۳/۸۱
۱۳۸۸	پاییز و زمستان	۵	۶/۵۸	۱۰	۴/۱۸	۱۵	۴/۷۶
۱۳۸۹	بهار و تابستان	۲	۲/۶۳	۱۸	۷/۵۳	۲۰	۶/۳۵
۱۳۸۹	پاییز و زمستان	۳	۳/۹۵	۹	۳/۷۷	۱۲	۳/۸۱
۱۳۹۰	بهار و تابستان	۶	۷/۸۹	۱۴	۵/۸۶	۲۰	۶/۳۵
۱۳۹۰	پاییز و زمستان	۳	۳/۹۵	۱۶	۶/۶۹	۱۹	۶/۰۳
۱۳۹۱	بهار و تابستان	۶	۷/۸۹	۱۰	۴/۱۸	۱۶	۵/۰۸
۱۳۹۱	پاییز و زمستان	۲	۲/۶۳	۱۶	۶/۶۹	۱۸	۵/۷۱
۱۳۹۲	بهار و تابستان	۴	۵/۲۶	۱۶	۶/۶۹	۲۰	۶/۳۵
۱۳۹۲	پاییز و زمستان	۵	۶/۵۸	۱۲	۵/۰۲	۱۷	۵/۴۰
۱۳۹۳	بهار و تابستان	۶	۷/۸۹	۱۸	۷/۵۳	۲۴	۷/۶۲
۱۳۹۳	پاییز و زمستان	۷	۹/۲۱	۱۵	۶/۲۸	۲۲	۶/۹۸
۱۳۹۴	بهار و تابستان	۰	۰/۰۰	۱۲	۵/۰۲	۱۲	۳/۸۱
۱۳۹۴	پاییز و زمستان	۶	۷/۸۹	۱۱	۴/۶۰	۱۷	۵/۴۰
۱۳۹۵	بهار و تابستان	۵	۶/۵۸	۱۲	۵/۰۲	۱۷	۵/۴۰
۱۳۹۵	پاییز و زمستان	۵	۶/۵۸	۱۲	۵/۰۲	۱۷	۵/۴۰
مجموع		۷۶	۱۰۰	۲۳۹	۱۰۰	۳۱۵	۱۰۰

یافته‌ها در جدول شماره ۱ نشان می‌دهند که از ۳۱۵ نفر مؤلفان، تعداد مؤلف مرد (۲۳۹ نفر، ۷۶٪) از تعداد مؤلف زن (۷۶ نفر، ۲۴٪) بیشتر است. همچنین با بررسی انجام گرفته مشخص شد که در دوفصلنامه بهار و تابستان سال ۱۳۹۴ زنان مشارکتی در تولید مقالات نداشته‌اند.

جدول ۲: توزیع فراوانی میزان مشارکت گروه پژوهشگران برحسب سطح تحصیلات در تولید مقالات

سطح تحصیلی	زنان		مردان		مجموع	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
کارشناسی	۲	۳/۵۷	۰	-	۲	۱/۴۳
دانشجوی کارشناسی ارشد	۵	۸/۹۳	۸	۹/۵۲	۱۳	۹/۲۹
کارشناسی ارشد	۲۳	۴۱/۰۷	۳۴	۴۰/۴۸	۵۷	۴۰/۷۱
دانشجوی دکتری	۲۰	۳۵/۷۱	۲۹	۳۴/۵۲	۴۹	۳۵/۰۰
دکتری	۱	۱/۷۹	۱۱	۱۳/۱۰	۱۲	۸/۵۷

مجموع		مردان		زنان		
۳/۵۷	۵	۲/۳۸	۲	۵/۳۶	۳	نامشخص
۱/۴۳	۲	-	۰	۳/۵۷	۲	دانش آموخته
۱۰۰	۱۴۰	۱۰۰	۸۴	۱۰۰	۵۶	مجموع

همان‌طور که در جدول ۲ نشان می‌دهد، در تهیه و ارائه مقالات بیشترین سهم را به ترتیب دارندگان مدرک کارشناسی ارشد به تعداد ۵۷ نفر (۴۰/۷۱٪)، دانشجویان دکتری به تعداد ۴۹ نفر (۳۵٪)، دانشجویان کارشناسی ارشد به تعداد ۱۳ نفر (۹/۲۹٪)، دکتری ۱۲ نفر (۸/۵۷٪)، مؤلفان با مدرک نامشخص ۵ نفر (۳/۵۷٪)، مؤلفان با مدرک کارشناسی ۲ نفر (۱/۴۳٪) و دانش‌آموختگان ۲ نفر (۱/۴۳٪) شامل می‌شوند و نیز با توجه به این نکته مهم که درصد قابل توجهی از دانش‌آموختگان پژوهشگرانی با تحصیلات حوزوی هستند؛ همچنین، دقت در داده‌های جدول ۲ نمایانگر آن است که در مجموع مردان (۸۴ نفر، ۶۰٪)، سهم بیشتری از زنان (۵۶ نفر، ۴۰٪) در تولید مقالات داشته‌اند.

جدول ۳: میزان همکاری علمی در تولید مقالات

سطح	فراوانی	درصد
تک نویسنده‌ای	۳۴	۲۵/۵۶
دو نویسنده‌ای	۳۴	۲۵/۵۶
سه نویسنده‌ای	۴۹	۳۶/۸۴
چهار نویسنده‌ای	۱۲	۹/۰۲
پنج نویسنده‌ای	۴	۳/۰۱
مجموع	۱۳۳	۱۰۰

همان‌طور که جدول ۳ نشان می‌دهد از ۱۳۴ مقاله منتشر شده ۴۹ مورد (۳۶/۸۴٪) سه نویسنده، ۳۴ مورد (۲۵/۵۶٪) دو نویسنده، ۳۴ مورد (۲۵/۵۶٪) تک نویسنده، ۱۲ مورد (۹/۰۲٪) چهار نویسنده و ۴ مورد (۳/۰۱٪) پنج نویسنده بوده است که می‌تواند نشان‌دهنده تمایل بیشتر به کار گروهی باشد.

جدول ۴: توزیع فراوانی مقالات براساس نوع مقاله

سطح	فراوانی	درصد
کمی	۷۶	۵۶/۷۲
کیفی	۵۶	۴۱/۷۹
تلفیقی	۲	۱/۴۹
مجموع	۱۳۴	۱۰۰

اطلاعات جدول ۴ نشان می‌دهد که از کل ۱۳۴ مقاله، (۵۶/۷۲٪) مقالات کمی، (۴۱/۷۹٪) مقالات کیفی و (۱/۴۹٪) تلفیقی هستند که می‌توان گفت بیشترین روش مورد استفاده در مقالات از نوع کمی بوده است.

جدول ۵: میزان مشارکت مؤسسات علمی

ردیف	نام مؤسسه	فراوانی	درصد
۱	دانشگاه اصفهان	۶۷	۲۱/۸۲
۲	پژوهشکده حوزه و دانشگاه	۵۹	۱۹/۲۲
۳	دانشگاه تهران	۱۹	۶/۱۹
۴	دانشگاه علامه طباطبائی	۱۴	۴/۵۶
۵	دانشگاه قم	۷	۲/۲۸
۶	دانشگاه شهید بهشتی	۷	۲/۲۸
۷	نامشخص	۷	۲/۲۸
۸	دانشگاه خورسگان اصفهان	۶	۱/۹۵
۹	دانشگاه محقق اردبیلی	۶	۱/۹۵
۱۰	دانشگاه پیام نور تهران	۶	۱/۹۵
۱۱	دانشگاه پیام نور اهواز	۶	۱/۹۵
۱۲	دانشگاه آزاد علوم و تحقیقات تهران	۵	۱/۶۳
۱۳	مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، ع	۵	۱/۶۳
۱۴	دانشگاه آزاد ساوه	۵	۱/۶۳
۱۵	دانشگاه آزاد قم	۵	۱/۶۳
۱۶	دانشگاه پیام نور اصفهان	۴	۱/۳۰
۱۷	دانشگاه علم و فرهنگ	۴	۱/۳۰
۱۸	دانشگاه فردوس مشهد	۴	۱/۳۰
۱۹	دانشگاه یزد	۴	۱/۳۰
۲۰	دانشگاه شاهد	۴	۱/۳۰
۲۱	دانشگاه تبریز	۴	۱/۳۰
۲۲	مؤسسه جامعه المصطفی العالمیه	۳	۰/۹۸
۲۳	دانشگاه شیراز	۳	۰/۹۸
۲۴	دانشگاه آزاد واحد خوی	۳	۰/۹۸
۲۵	حوزه علمیه قم	۳	۰/۹۸
۲۶	دانشگاه کاشان	۳	۰/۹۸
۲۷	دانشگاه چمران اهواز	۳	۰/۹۸
۲۸	دانشگاه قزوین	۳	۰/۹۸
۲۹	دانشگاه ارومیه	۳	۰/۹۸
۳۰	دانشگاه سمنان	۳	۰/۹۸
۳۱	دانشگاه باقرالعلوم	۲	۰/۶۵
۳۲	دانشگاه خوارزمی	۲	۰/۶۵
۳۳	دانشگاه معارف اسلامی	۲	۰/۶۵

ردیف	نام مؤسسه	فراوانی	درصد
۳۴	دانشگاه آزاد اراک	۲	۰/۶۵
۳۵	دانشگاه آزاد بیرجند	۲	۰/۶۵
۳۶	مؤسسه دارالحدیث	۲	۰/۶۵
۳۷	پیام نور گرمسار	۲	۰/۶۵
۳۸	دانشکده علوم و حدیث	۲	۰/۶۵
۳۹	سایر دانشگاه‌ها و مؤسسات	۱۶	۵/۲۱
	جمع کل	۳۰۷	۱۰۰

همان‌طور که داده‌های جدول ۵ نشان می‌دهد، ۶۷ مقاله (۲۱/۸۲٪) پژوهشگران دانشگاه اصفهان انجام داده‌اند؛ با این دیدگاه که ممکن است دانشگاه اصفهان در پرداختن به حوزه روان‌شناسی نسبت به بسیاری دیگر از دانشگاه‌ها پیش‌تاز بوده و در این جهت تلاش زیادی کرده است (در رتبه یک)، و ۷۶ مقاله (۲۴/۷۶٪) پژوهشگران حوزه (پژوهشگران حوزه و دانشگاه، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، مؤسسه جامعه المصطفی العالمیه حوزه علمیه، دانشگاه باقرالعلوم، دانشگاه معارف، مؤسسه دارالحدیث)، ۱۹ مقاله (۶/۱۹٪) پژوهشگران دانشگاه تهران، ۱۴ مقاله (۴/۵۶٪) پژوهشگران دانشگاه علامه طباطبایی انجام داده‌اند و نیز تعداد ۷ مقاله (۲/۲۸٪) به ترتیب در هریک از دانشگاه‌های قم، شهید بهشتی، مؤسسات و دانشگاه‌های نامشخص، تعداد ۶ مقاله (۱/۹۵٪) در هریک از دانشگاه‌های خورسگان اصفهان، محقق اردبیلی، پیام نور تهران، پیام نور اهواز؛ تعداد ۵ مقاله (۱/۶۳٪) به ترتیب در دانشگاه‌های آزاد علوم و تحقیقات تهران، آزاد ساوه و قم؛ تعداد ۴ مقاله (۱/۳۰٪) به ترتیب در دانشگاه‌های پیام نور اصفهان، علم و فرهنگ، فردوسی مشهد، یزد، شاهد و تبریز؛ ۳ مقاله (۰/۹۸٪) به ترتیب در هریک از دانشگاه‌های شیراز، آزاد واحد خوی، کاشان، اهواز، قزوین، ارومیه و سمنان؛ تعداد ۲ مقاله (۰/۶۵٪) به ترتیب در هریک از دانشگاه‌های خوارزمی، آزاد اراک، آزاد بیرجند، پیام نور گرمسار، و دانشگاه‌های دارای ۱ مقاله با فراوانی ۱۶ مورد (۵/۲۱٪) در رده سایر دانشگاه‌ها و مؤسسات قرار گرفته‌اند.

جدول ۶: توزیع فراوانی منابع مقالات

ردیف	منابع	فراوانی	درصد
۱	قرآن	۵۴	۱/۲۸
۲	کتاب	۱۳۸۲	۳۲/۸۷
۳	پایان‌نامه ارشد	۱۳۴	۳/۱۹
۴	رساله دکتری	۴۵	۱/۰۷

ردیف	منابع	فراوانی	درصد
۵	مجله علمی پژوهشی	۲۶۰	۶/۱۸
۶	فصلنامه	۲۹۴	۶/۹۹
۷	دوفصلنامه	۳۰	۰/۷۱
۸	ماهنامه	۱۲	۰/۲۹
۹	دوماهنامه	۱۰	۰/۲۴
۱۰	پژوهشنامه	۱۱	۰/۲۶
۱۱	همایش	۴۵	۱/۰۷
۱۲	گزارش	۸	۰/۱۹
۱۳	نشریه	۸	۰/۱۹
۱۴	پژوهش	۵	۰/۱۲
۱۵	طرح پژوهش	۹	۰/۲۱
۱۶	مجموع مقالات کنگره	۱۱	۰/۲۶
۱۷	مجموع مقالات سمینار	۱۲	۰/۲۹
۱۸	وب سایت	۹	۰/۲۱
۱۹	مقاله خارجی	۱۸۳۸	۴۳/۷۱
۲۰	نامه پژوهش	۳	۰/۰۷
۲۱	مجموع مقالات	۱۱	۰/۲۶
۲۲	چکیده مقالات	۳	۰/۰۷
۲۳	تحقیق	۳	۰/۰۷
۲۴	نامشخص	۴	۰/۱۰
۲۵	کنفرانس	۱	۰/۰۲
۲۶	نگارش علمی	۱	۰/۰۲
۲۷	سند ملی	۱	۰/۰۲
۲۸	نمایه پژوهش	۱	۰/۰۲
	جمع کل	۴۲۰۵	۱۰۰

همان‌طور که در جدول فراوانی منابع مقالات نشان می‌دهد، استفاده از مقالات خارجی به‌عنوان منبع با فراوانی ۱۸۳۸ مورد (۴۳/۷۱٪) بالاترین فراوانی را داراست؛ در مراتب بعد منابع داخلی به ترتیب کتاب با ۱۳۸۲ مورد (۳۲/۸۷٪) و منابع علمی و پژوهشی شامل (فصلنامه، دوفصلنامه، فصلنامه و مجلات) با ۵۸۴ مورد (۱۳/۸۸٪)، پایان‌نامه ارشد با فراوانی ۱۳۴ مورد (۳/۱۹٪) و سایر منابع در مرتبه‌های بعدی قرار گرفتند که کمترین میزان فراوانی ۱ (۰/۰۲٪) متعلق به کنفرانس، نگارش علمی، سند ملی، نمایه پژوهش بود.

جدول ۷: پراکندگی رتبه علمی نویسندگان

رتبه علمی	زنان		مردان		مجموع	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
دانشیار	۲	۱۱/۷۶	۴۴	۲۶/۶۷	۴۶	۲۵/۲۷
استادیار	۱۴	۸۲/۳۵	۵۷	۳۴/۵۵	۷۱	۳۹/۰۱
استاد	۰	۰/۰۰	۳	۱/۸۲	۳	۱/۶۵
مدیرگروه	۰	۰/۰۰	۶	۳/۶۴	۶	۳/۳۰
هیئت علمی	۱	۵/۸۸	۵۳	۳۲/۱۲	۵۴	۲۹/۶۷
حوزه	۰	۰/۰۰	۲	۱/۲۱	۲	۱/۱۰
مجموع	۱۷	۱۰۰	۱۶۵	۱۰۰	۱۸۲	۱۰۰

براساس جدول شماره ۷ بیشترین رتبه علمی در این مقالات متعلق به رتبه علمی استادیار با فراوانی ۷۱ (۳۹/۱۰٪) است که نشان داده می‌شود که فراوانی مشارکت مردان با رتبه استادیاری با فراوانی ۵۷ (۳۴/۵۵٪) از زنان استادیار با فراوانی ۱۴ (۸۲/۳۵٪) بیشتر می‌باشد و کمترین رتبه علمی نویسندگان در این مقالات متعلق به حوزه و زنان به دلیل اینکه در حوزه علمیه برای بانوان رشته تحصیلی روان‌شناسی وجود نداشته و اخیراً در سطح کارشناسی و کارشناسی ارشد در آموزش عالی بنت‌الهدی اقدام شده و تنها مردان با فراوانی ۲ (۱/۱۰٪) بوده است.

جدول ۸: فاصله زمانی بین دریافت و تأیید مقالات

زمان	فراوانی	درصد
۱ ماه	۱	۰/۷۵
۲ ماه	۹	۶/۷۲
۳ ماه	۲۴	۱۷/۹۱
۴ ماه	۳۲	۲۳/۸۸
۵ ماه	۱۳	۹/۷۰
۶ ماه	۸	۵/۹۷
۷ ماه	۶	۴/۴۸
۸ ماه	۹	۶/۷۲
۹ ماه	۳	۲/۲۴
۱۰ ماه	۴	۲/۹۹
۱۱ ماه	۵	۳/۷۳
۱۲ ماه	۳	۲/۲۴
۱۳ ماه	۱	۰/۷۵
نامشخص	۱۶	۱۱/۹۴
مجموع	۱۳۴	۱۰۰

در جدول شماره ۸ بیشترین فاصله زمانی بین دریافت و تأیید مقالات ۱۳ ماه با فراوانی ۱ (۰/۷۵٪) و کمترین فاصله زمانی ۱ ماه با فراوانی ۱ (۰/۷۵٪) است و از بین آنها فاصله زمانی ۴ ماه بیشترین فراوانی با ۳۲ مورد (۲۳/۸۸٪) را دارد و پس از آن ۳ ماه با فراوانی ۲۴ (۱۷/۹۱٪) را دارا بود.

جدول ۹: پراکندگی موضوعی مقالات منتشر شده در دوفصلنامه مطالعات اسلام و روانشناسی

ردیف	موضوع	فراوانی	درصد
۱	فلسفه روانشناسی با نگاه نقادانه به دیدگاه اسلام	۱	۰/۷۵
۲	کاربردهای روانشناسی در خدمت جامعه اسلامی و نیازهای آن	۴۷	۳۵/۰۷
۳	شکل‌گیری علم روانشناسی در جامعه اسلامی	۹	۶/۷۲
۴	تحلیل روان‌شناختی مفاهیم اسلامی	۶۶	۴۹/۲۵
۵	بررسی یافته‌های روانشناسی از دیدگاه اسلام در قالب نقد، تأیید و تکمیل، ارائه به دلیل، ارائه نظریه جدید	۱۱	۸/۲۱
	مجموع	۱۳۴	۱۰۰

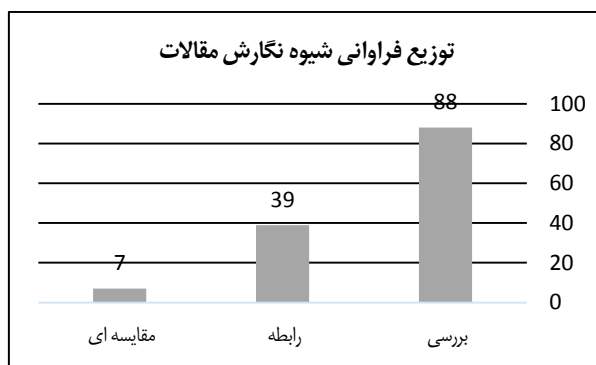
همان‌طور که جدول ۹ نشان می‌دهد، دو موضوع تحلیل روان‌شناختی مفاهیم اسلامی فراوانی ۶۶ (۴۹/۲۵٪) و کاربردهای روانشناسی در خدمت جامعه اسلامی و نیازهای آن با فراوانی ۴۷ (۳۵/۰۷٪) را به خود اختصاص داده‌اند که بررسی یافته‌های روانشناسی از دیدگاه اسلام در قالب نقد، تأیید و تکمیل، ارائه به دلیل، ارائه نظریه جدید ۱۱ (۸/۲۱٪) در رتبه سوم و سایر موضوعات به ترتیب در رتبه ۴ و ۵ قرار گرفته‌اند.

جدول ۱۰: نظریه‌های استفاده شده در مقالات دوفصلنامه

نظریه‌پرداز	سال	فراوانی	درصد
پاراگمنت	۱۹۸۲، ۱۹۹۰a، ۱۹۹۰c، ۱۹۹۲، ۱۹۹۷a، ۱۹۹۷b، ۲۰۰۰a، ۲۰۰۰b، ۲۰۰۳، ۲۰۰۷a، ۲۰۰۷b	۱۲	۲/۷۳
یونگ	۱۹۳۳a، ۱۹۳۳b، ۱۹۵۸، ۱۹۶۱، ۱۹۶۹، ۱۹۷۶، ۱۹۹۳، ۱۹۹۶، ۲۰۰۰، ۲۰۰۴a، ۲۰۰۴b، ۲۰۰۵	۱۲	۲/۷۳
آلبورت	۱۹۳۶، ۱۹۳۷، ۱۹۵۰، ۱۹۵۵، ۱۹۶۷a، ۱۹۶۷b، ۱۹۶۷c، ۱۹۶۸a، ۱۹۶۸b، ۱۹۶۸c، ۱۹۶۱	۱۱	۲/۵۰
سلیمگن	۱۹۹۶، ۱۹۹۹a، ۱۹۹۹b، ۲۰۰۲، ۲۰۰۲a، ۲۰۰۲b، ۲۰۰۴a، ۲۰۰۴b	۹	۲/۰۵
مزلو	۱۹۰۸، ۱۹۶۷، ۱۹۶۸a، ۱۹۶۸b، ۱۹۷۰، ۱۹۸۷، ۱۹۸۹	۷	۱/۵۹
ویلیام جیمز	۱۹۰۲، ۱۹۱۰، ۱۹۲۹، ۱۹۷۷، ۱۹۸۱، ۲۰۰۲a، ۲۰۰۲b	۷	۱/۵۹
فروید	۱۸۵۶، ۱۹۰۷، ۱۹۶۳، ۱۹۶۹، ۱۹۸۷، ۲۰۰۹	۶	۱/۳۶
اریکسون	۱۹۰۲، ۱۹۵۸، ۱۹۶۸a، ۱۹۶۸b، ۲۰۰۳، ۲۰۰۹	۶	۱/۳۶
فرانکل	۱۹۶۹، ۱۹۷۳، ۱۹۷۵، ۱۹۹۷، ۱۹۹۹	۵	۱/۱۴
آدلر	۱۸۷۰، ۱۹۲۹، ۱۹۳۷، ۱۹۹۵	۴	۰/۹۱
یانگ	۱۹۹۰، ۱۹۹۹، ۲۰۰۶، ۲۰۱۳	۴	۰/۹۱
بک	۱۹۷۹، ۱۹۸۶، ۲۰۰۱	۳	۰/۶۸

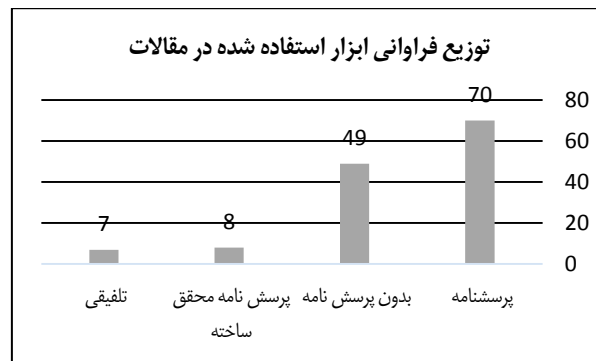
نظریه پرداز	سال	فراوانی	درصد
بندورا	۱۹۷۷، ۲۰۰۳، ۲۰۱۱	۳	۰/۶۸
راجرز	۱۹۵۱، ۱۹۵۹، ۱۹۹۵	۳	۰/۶۸
کوپر اسمیت	۱۹۶۷، ۲۰۰۰، ۲۰۰۴	۳	۰/۶۸
آدامز	۱۹۸۶، ۱۹۹۶، ۱۹۹۴	۳	۰/۶۸
کتل	۱۹۴۳، ۱۹۴۶، ۱۹۶۵	۳	۰/۶۸
فریدمن	۱۹۹۹، ۲۰۰۹	۲	۰/۴۵
فروم	۱۹۷۹، ۱۹۹۲	۲	۰/۴۵
الیس	۱۹۸۹، ۱۹۹۲	۲	۰/۴۵
سایر نظریه‌ها	-	۳۳۳	۷۵/۶۸
جمع کل		۴۴۰	۱۰۰

جدول شماره ۱۰ نشان می‌دهد که در مقالات این دوفصلنامه، بیشترین نظریه‌های عنوان شده به ترتیب شامل نظریه‌های پاراگمنت و یونگ به تعداد ۱۲ (۲/۷۳٪)، نظریه آلپورت ۱۱ (۲/۵٪)، سلیگمن ۹ (۲/۰۵٪)، مزلو و ویلیامز جمیز ۷ (۱/۵۹٪)، فروید و اریکسون ۶ (۱/۳۶٪)، فرانکل ۵ (۱/۱۴٪)، آدلر و یانگ ۴ (۰/۹۱٪)، بک، بندورا، راجرز، اسمیت، آدامز، کتل ۳ (۰/۶۸٪)، فریدمن، فروم، الیس ۲ (۰/۴۵٪) و سایر نظریه‌های استفاده شده به تعداد ۳۳۳ (۷۵/۶۸٪) است.

نمودار ۱: توزیع فراوانی شیوه نگارش مقالات

همان‌طور که در نمودار ۱ مشخص است، بیشترین شیوه نگارش مقالات به ترتیب متعلق به شیوه بررسی با فراوانی ۸۸ در بالاترین رتبه است و شیوه رابطه در مرتبه دوم و شیوه مقایسه با فراوانی ۷ در رتبه سوم می‌باشد.

نمودار ۲: توزیع فراوانی ابزار اندازه‌گیری در مقالات

براساس نمودار شماره ۲ بیشترین نوع ابزار استفاده در نگارش مقالات، استفاده از پرسش‌نامه با فراوانی ۷۰ مورد و بعد ۴۹ مورد بدون پرسش‌نامه و ۸ مورد پرسش‌نامه محقق‌ساخته، و ابزار تلفیقی با فراوانی ۷ مورد بوده است.

بحث و نتیجه‌گیری

میزان تولید و کیفیت نشریات علمی-پژوهشی و نیز میزان استفاده از این منابع از شاخص‌های رشد علمی و فرهنگی جامعه به شمار می‌رود. دوفصلنامه مطالعات اسلام و روان‌شناسی نیز یکی از نشریات معتبر در این حوزه است که انتظار می‌رود محتوای مقالات این نشریه بازتابی از پژوهش‌های جدید در این حوزه و همچنین دربردارنده گرایش‌ها و موضوعات بنیادین و بیانگر اولویت‌های موضوعی موجود در یک مقطع زمانی در ایران باشد؛ از این‌رو، بررسی موضوعات مطرح شده در مقالات این نشریه، افزون‌بر اینکه تصویری عینی از شرایط موجود و وضعیت انعکاس تحقیقات در این نشریه را نشان می‌دهد؛ این امر می‌تواند نشان‌دهنده گرایش موضوعی و کمبودهای احتمالی موجود در این حوزه باشد.

بررسی وضعیت مقالات منتشر شده نشان داد که از ۱۳۴ عنوان مقاله منتشر شده در مجله (سال‌های ۱۳۸۶-۱۳۹۵) در بررسی جنسیت نویسندگان این نتیجه به دست آمد که از ۱۳۴ مقاله منتشر شده در دوفصلنامه مطالعات اسلام و روان‌شناسی ۷۶٪ مردان و تنها ۲۴٪ زنان در تولید مقالات سهم داشته‌اند. با توجه به یافته‌ها مشخص شد، سال‌های ۱۳۸۶ تا ۱۳۹۵ مردان بیشتر به تولید مقالات پرداخته‌اند.

پایین بودن میزان مشارکت زنان در فعالیتهای پژوهشی را شاید بتوان به دلیل در اولویت بودن نقش مادری و پرداختن به امور منزل در نزد زنان ایرانی در مقایسه با کارهای اجتماعی و علمی دانست. البته میزان مشارکت کمتر زنان تنها مختص این پژوهش نبوده است، بلکه یافته‌های پژوهشگران نشان داد که مشارکت مردان در تولید مقالات با ۶۰ نفر نسبت به زنان با ۲۵ نفر تفاوت چشمگیری وجود دارد. پس همخوانی بین یافته‌های پژوهش حاضر و پژوهشگران دیده می‌شود. همچنین گزارش پژوهشگران نشان داد که از ۲۳۹ نویسنده در ۱۳۴ مقاله، بیشتر نویسندگان مرد بوده‌اند که با یافته‌های پژوهش حاضر همخوانی دارد.

جامعه علمی جامعه‌ای متشکل از تولیدکنندگان، مصرف‌کنندگان و منابع است که همکاری علمی و هم‌تألیفی نقش بسزایی در ارتقای کمی و کیفی تولیدات علمی ایفا می‌کند.

عواملی همچون تخصصی شدن علوم و پژوهشگران و رشد حوزه‌های بین‌رشته‌ای در سال‌های گذشته، مؤلفان را وا داشته است تا با یکدیگر همکاری کنند. در همین راستا، یافته‌ها نشان داد که سهم تولیدات با الگوی نویسندگی تک نویسنده و سه نویسنده و دو نویسنده بوده که سهم تولیدات با الگویی بیش از دو و سه نویسنده پیوسته در حال کاهش بوده است.

بررسی نوع مقالات نشان می‌دهد از مجموع ۱۳۴ عنوان مقاله منتشر شده ۷۶ مقالات کمی است. بررسی میزان مشارکت گروه‌های گوناگون تحصیلی در تألیف مقالات نشان داد که عمده مؤلفان از بین فارغ‌التحصیلان کارشناسی ارشد هستند. در زمینه مشارکت نهادهای علمی در تولید مقالات، نتایج نشان داد که دانشگاه اصفهان بیشترین تعداد مقالات منتشر شده را به خود اختصاص داده است و پژوهشکده حوزه و دانشگاه، دانشگاه تهران و سایر مؤسسات در رتبه‌های بعدی قرار گرفتند.

تحلیل محتوایی نشریات علمی می‌تواند ضمن به دست آوردن معیارهای کمی در مورد نویسندگان و مقاله‌های آنها که در نشریات علمی چاپ شده است، ابزارهای لازم را برای مطالعه کمی و کیفی فراهم کند. در این صورت، نشریات علمی با توجه به اهمیتی که در عرصه علم و

دانش دارند، لازم است ارزشیابی دقیق علمی شوند؛ زیرا ارزیابی تنها ابزاری است که می‌تواند عملکرد نشریات را سنجش کند و نسبت به استفاده بهینه از آن اطمینان حاصل را به ارمغان آورد. در همین راستا، بررسی موضوعات مقالات نشان داد (همان‌طور که انتظار می‌رفت) کاربردهای روان‌شناسی در خدمت جامعه اسلامی و نیازهای آن، از جمله موضوعاتی بود که بیشترین مقالات منتشر شده را به خود اختصاص داده بودند.

بحث و نتیجه‌گیری

روش تحلیل محتوا یکی از روش‌های پژوهشی است که در علوم اجتماعی کاربرد فراوان دارد. این روش در ساده‌ترین شکل به بیرون کشیدن مفاهیم مورد نیاز پژوهش از متن مورد مطالعه می‌پردازد. مفاهیمی که در قالب مقولاتی منظم سامان می‌یابند. تحلیل محتوا در این پژوهش نشان داد که بیشتر نویسندگان مقالات، مردان در مقطع کارشناسی ارشد و با وابستگی سازمانی نخست به حوزه و سپس به دانشگاه اصفهان بوده‌اند. همکاری علمی گروهی در بین مؤلفان وضعیت خوبی دارد. روش پژوهش بیشتر مقالات مجله از نوع کمی و با روش نگارش بررسی و بیشترین ابزار گردآوری بودن استفاده از پرسش‌نامه و بیشترین و کمترین فاصله زمانی بین دریافت و تأیید مقالات ۱ ماه و بیشترین فراوانی مربوط به فاصله زمانی ۴ ماه بوده است.

بیشترین گرایش موضوعی مقالات پیرامون موضوع کاربردهای روان‌شناسی در خدمت جامعه اسلامی و نیازهای آن بوده است. یافته‌های پژوهش حاضر می‌تواند در برنامه‌ریزی مسئولان نشریه نقش بسزایی داشته باشد. یافتن شیوه‌هایی برای ترغیب زنان برای مشارکت در ارائه مقاله، به‌ویژه در موضوعاتی که مقالات دوفصلنامه مطالعات اسلام و روان‌شناسی کمتر به آنها پرداخته یا اصلاً نپرداخته است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که بیشترین نویسندگان مقالات از فارغ‌التحصیلان مقطع کارشناسی ارشد هستند و در حالی که در مقالات منتشر شده این نشریه، بیشترین مرتبه علمی مؤلفان شامل استادیاری است. همچنین در استفاده از منابع تکیه بیشتر بر مقالات لاتین بوده و پس از آن، کتاب و منابع علمی و پژوهشی و استفاده از منابع داخلی در مراتب بعدی به میزان کمتر بوده است.

لازم به ذکر است در این پژوهش با معرفی منابع مورد استفاده، اصل اخلاق امنیت‌داری علمی رعایت و حقوق معنوی مؤلفان آثار محترم شمرده شده است.

منابع

۱. زالی، نادر؛ مستوره قلی‌پور و نورالدین عظیمی (۱۳۹۳)، «تحلیل محتوای مقالات در حوزه شهرسازی»، دوره ۱۳، ش ۳۴، ص ۱۰۹-۱۲۶.
۲. زراعتکار، کیمیا و نادر عالی‌شان کرمی (۱۳۹۲)، «تحلیل استنادی و محتوایی مجله پزشکی هرمزگان»، س ۱۷، ش ۱، ص ۵۳-۶۰.
۳. ضیایی، علی؛ علیرضا الهی و ایمان بخشوده‌نیا (۱۳۹۲)، «تحلیل محتوای مقالات نشریه علوم حرکتی و ورزش دانشگاه خوارزمی»، مدیریت ارتباطات در رسانه‌های ورزشی، دوره ۱، ش ۳، ص ۵۲-۶۲.
۴. غلامی، طاهره (۱۳۹۵)، «تحلیل محتوایی مقالات فصلنامه اخلاق در علوم رفتاری»، س ۱۱، ش ۱.
۵. قاضی میرسعید، سیدجواد؛ کمیل کلبادی‌نژاد؛ محبوبه ممتازان و مسعود محمودی (۱۳۹۴)، «تحلیل محتوایی و استنادی مقالات فصلنامه علمی و پژوهشی پی‌اورد سلامت»، س ۱، ش ۲، ص ۲۲-۲۳.
۶. قهنویه، حسن؛ فریده موحدی؛ محمدحسین یارمحمدیان؛ سیما عجمی (۱۳۹۰)، «امکان‌سنجی تحلیلی محتوایی و استنادی مقالات چاپ شده در مجله علمی پژوهشی»، مدیریت اطلاعات سلامت، دوره ۸، ش ۱، ص ۸۲-۹۲.
۷. محمدی، مهدی؛ معصومه حسن خانی و امید معصومه (۱۳۹۶)، «تحلیل محتوای مقالات دو فصلنامه تربیت اسلامی»، س ۱۲، ش ۲۴، ص ۱۵۱-۱۶۷.
۸. مقصودی، مجتبی؛ رضا دوستدار (۱۳۹۲)، «تحلیل توصیفی و استنادی مقالات پژوهشنامه علوم سیاسی»، س ۹، ش ۱، ص ۳۳-۶۰.
۹. رضایت، غلامحسین (۱۳۹۴)، «تحلیل محتوایی و استنادی مقاله‌های چاپ شده در فصلنامه پژوهش در مسائل تعلیم و تربیت اسلامی»، س ۲۳، ش ۲۶، ص ۱۰۵-۱۳۸.
۱۰. خالقی، نرگس؛ لبانه لطیفی؛ خدیجه علی‌پور ندوشن (۱۳۹۳)، «تحلیل استنادی مقالات مجله دانشگاه علوم پزشکی قم»، س ۸، ش ۵، ص ۷۴-۸۰.